

Další schůzka příznivců filmového klubu „**Film a historie**“ se uskuteční v

úterý **4. 2. 2020** v **učebně dějepisu** od **7:10** hod.

Téma : **Irácko-iránský konflikt (1980-1988)**

Oblast Blízkého východu představuje (zejména) od roku 1945 velmi citlivou oblast ve světové politice. Těží se tu obrovské množství strategicky důležité **ropy** (Hormuzským průlivem se v poslední třetině 20. století přepravovalo až 40% ropy spotřebovávané západními státy...), bojují tu proti sobě **sunnité** (hl. Saúdská Arábie) a **šíité** (Írán), **všichni Arabové nenávidí Izrael** (židovský stát) a také tu mají své zájmy velmoci (**SSSR/Rusko, USA**, Francie, Velká Británie, dnes i **Čína**) a regionální silní hráči (např. *Turecko*). V době vrcholící studené války se tu odehrála mimořádně **krvavá válka mezi (sunnitským) Irákem a šíitským Íránem**. V čele Iráku stál (mj. prosovětský) autoritář Saddám Husajn a jeho strana BAAS. Saddámová (celkem) sekulární vláda se opírala o sunnity a potlačovala práva Kurdů na severu a šíitů na jihu Iráku (město Basra). Protože Írán (kde vládl do roku 1979 proamerický šáh) Kurdy vojensky i diplomaticky podporoval, uzavřel s ním Saddám v roce 1975 dohodu. Írán přestal podporovat Kurdy a Irák souhlasil se změnou hranic ve sporné oblasti „**Šatt al-Arab**“ (soutok řek Tigris a Eufrat) a **Hormuzského průlivu**. Situace se změnila v roce 1979, kdy se do Teheránu vrátil z exilu radikální šíitský duchovní vůdce ajatolláh Chomejní. Začala iránská protiamerická (protizápadní) šíitská revoluce. Šáh byl vyhnán, Írán se změnil v radikální náboženskou republiku. Radikálové dokonce v listopadu 1979 zajali v Teheránu americké diplomaty...Íránci se začali vměšovat do vnitřní situace v Iráku i v dalších arabských státech. Chomejní si pochopitelně znepřátelil i USA, Izrael a řadu arabských států (vedle Iráku i např. Saudskou Arábii, Egypt, Joradánsko či arabské emiráty v Perském zálivu). Írán měl na své straně vlastně jen Asádovu Sýrii, někdy i Kaddáfího Libyi.

Po sérii vzájemných obvinění z intrik či vměšování do vnitřních záležitostí a iráckých násilnostech na šíitech na jihu Iráku vypukla **v září 1980 válka**. Saddám měl převahu ve výzbroji letectva a pozemní armády (i českosl. zbraně!!!), Írán byl silnější na moři. Írán měl i početnější obyvatelstvo. **Irák byl nejprve úspěšnější** a bojovalo se na území Íránu. Zhruba **od roku 1982 získával převahu Írán, zásluhou** sice hůře vyzbrojených, ale fanaticky bojujících **revolučních gard**. Mladí šíité ve vlkách **prošlápávali v tvrdé palbě Iráčanů iránské armádě cesty minovými poli** bez ohledu na obrovské ztráty... **Irák ustupoval** a nasadil i **chemické zbraně**. Írán byl sice v izolaci, ale tajně ho z různých důvodů (přes prostředníky- např. Saudskou Arábii) vyzbrojovali dokonce i Američané a Izrael. Prezidenta Reagana to v roce 1986 mohlo málem stát prezidenství (aféra pluk. O. Northa-tajný prodej raket Íránu). Obě strany byly vyčerpány nekonečnými boji, a tak byl **v srpnu 1988 s pomocí OSN konflikt ukončen**. *Počet obětí nelze přesně zjistit (300000- 2000000)*. Většina padlých byli Íránci...Saddám Husajn pak využil turbulentního období rozpadu komunismu v Evropě a rozhodl se v srpnu 1990 napadnout Kuvajt... Tím odstartoval svůj pád (1991 + 2003). Režim iránských ajatolláhů pokračoval v konfrontaci s USA a Izraelem (snaha mít jaderné zbraně; šíitský Hizballáh v Libanonu) i sunnitskými Araby (občanská válka v Jemenu x Saúdská Arábie).

Všechny příznivce srdečně zve Mgr. Zdeněk Dvořák